

DePers.nl

Gesloten jeugdzorg Speciale behandeling voor probleemjongeren

'Mensen vergeten je hier'

Door: Ana Karadarevic

Gepubliceerd: gisteren 23:14

Update: gisteren 23:15

Jeugdzorginstellingen Horizon en Harreveld zijn 'geen strafkampen, maar je kunt beter zorgen dat je hier niet terechtkomt'. Probleemjongeren krijgen hier nog een laatste kans. Alles beter dan het enige alternatief: de jeugdgevangenis.

Aan de rand van een net park met kort getrimd gras en aangeharkte paden staat een uit de kluiten gewassen eengezinswoning. De achterdeur wordt ontsierd door een grote plank die er provisorisch op is getimmerd. Achmed (niet zijn echte naam) was gisteren ergens boos om en gooide een fiets tegen de deur, maar niet met de bedoeling om het raam dat erin zat aan diggelen te slaan. Toch is dat precies wat er gebeurde. Vandaag heeft Achmed de vuilcontainer naast de deur omgegooid. Nu veegt hij met een bezem het vuurwerk en andere rotzooi op die eruit is gevallen.

Samen met negen andere jongens woont de 14-jarige Achmed in Debuut, een gebouw van jeugdzorginstelling Horizon in Alphen aan den Rijn. De jongens zijn hier terecht gekomen na ingrijpen van Bureau Jeugdzorg, omdat ze bijvoorbeeld een bushokje hebben vernield. Niet ernstig genoeg om in een jeugdgevangenis te belanden, zou je zeggen. Toch komen ze daar in de regel wel

terecht omdat er verder niets voor hen is. Dan zitten ze tussen jongeren die wel zijn veroordeeld en die hen in het ergste geval het 'criminele vak' leren. Terwijl ze toch al een lastige uitgangspositie hebben door de vele problemen waarmee ze kampen. Velen hebben een gedragsstoornis zoals ADHD, de thuissituatie is moeilijk.

Al jaren is er vanuit de maatschappij kritiek op het feit dat deze jongeren in jeugdgevangenissen belanden. Ze zouden er baat bij hebben om te worden heropgevoed. Dat gebeurt niet omdat er geen behandeling voor deze specifieke doelgroep bestaat in de jeugdzorginstellingen. Een handvol instellingen probeert deze groep toch te helpen. Twee voorlopers op dit gebied zijn Horizon en de justitiële jeugdinrichting Harreveld. Zij zijn in 2005 begonnen met een gezamenlijk proefproject.

De behandeling start in het Gelderse Harreveld. Daar zitten de jongens een paar maanden gesloten, ze mogen het terrein niet af en hebben nauwelijks contact met de buitenwereld. Later in Horizon hebben ze iets meer vrijheden, maar als ze de fout in gaan, door zich bijvoorbeeld te misdragen in de groep of weg te lopen uit de instelling, kunnen ze worden teruggestuurd naar Harreveld.

Achmed is bang dat dit zijn lot zal zijn. Dus wil hij straks praten met de gedragswetenschapster over wat er gebeurd is. Met achteloze tred slentert hij naast haar, maar hij klinkt gespannen: 'Jullie sturen me vast terug naar Harreveld.'

Het verblijf in Harreveld en Horizon duurt in totaal anderhalf tot twee jaar. De jongens wonen er, gaan er naar school of werken. Ze leren hun gedrag te

veranderen, wat vooral gebeurt in trainingen en cursussen. Een populaire cursus is die waarin ze presentatietechnieken aanleren. Omdat ze zich leren uiten, krijgen ze meer zelfvertrouwen. Tijdens gezinstherapie leren ze om fatsoenlijk te luisteren naar hun ouders. Dan is er ook nog de training waarin ze hun agressie leren beheersen.

Een belangrijk onderdeel van de behandeling is scholing. Van begin af aan moeten zij nadenken over welk beroep ze willen gaan uitoefenen. Tijdens hun verblijf in Horizon beginnen sommigen al aan een gerichte opleiding.

Praten en luisteren naar anderen, in plaats van agressief te worden, is iets wat de jongens pas leren bij Horizon. Van hun ouders of andere opvoeders hebben ze dat nooit geleerd. Het zijn mensen die onderaan de sociale ladder staan, veel eenoudergezinnen met een laag inkomen en soms ook psychiatrische problemen. De jongeren spijbelen, hangen rond en halen kattenkwaad uit. Ze zijn gewend hun eigen gang te gaan.

Net als veel groepsgenoten heeft Paulo (15) moeite zijn agressie te bedwingen. Wat hij precies heeft gedaan, wil hij niet zeggen. 'Dat is niet belangrijk.' Even later zegt hij: 'Schrijf maar niet op waar ik woon, ik zit er niet op te wachten dat mensen die ik iets heb aangedaan me komen opzoeken wanneer ik weer thuis ben.' Binnenkort krijgt hij te horen of hij in Alphen aan den Rijn mag blijven of tijdelijk terug moet naar Gelderland. 'Ik weet niet of het gaat lukken.' Onlangs werd hij namelijk kwaad op een van zijn groepsgenoten. Paulo dacht dat deze aangifte had gedaan tegen een andere jongen, die opgepakt was door de politie. Hij was hem het liefst te lijf gegaan, maar het lukte hem zich te beheersen.

Veel jongens hebben een kort lontje. Zo ook de 14-jarige Mitchel. Paulo en hij gaan vriendschappelijk met elkaar om, maar maten noemen ze elkaar niet. Mitchel: 'Je hebt hier geen vrienden.' Vanochtend kregen ze bijna ruzie. Het warme water was op toen Mitchel ging douchen en hij dacht dat dit Paulo's schuld was. Mitchel: 'Ik stormde de trap af en vroeg hoe lang Paulo had gedoucht.' Paulo: 'Ik antwoordde dat het water al koud was toen ik er onder stond.' Voordat er ruzie kon uitbreken, praatten ze het al uit.

In Horizon moeten de jongens doen wat de medewerkers hen opdragen. Het is een harde voorwaarde om er te worden behandeld. En dat willen ze graag, al was het maar om wegte kunnen uit Harreveld. 'Na drie maanden in het strenge, gesloten Harreveld denken ze dat alles mag bij Horizon', aldus gedragswetenschapper Marianne Vellinga. 'In tegenstelling tot Harreveld staat hier geen hek, maar ze moeten hard werken. De jongens moeten zich aan een heleboel afspraken houden. Het valt ze in Horizon dan ook vaak tegen.'

De 14-jarige Mitchel bevestigt dit. 'De meesten gaan in de fout nadat ze naar Horizon zijn gekomen. Tot die tijd vertonen ze sociaal wenselijk gedrag.' Niet handig. Als een jongere de regels in Horizon overtreedt, door bijvoorbeeld zonder toestemming van het terrein af te gaan, kan hij tijdelijk worden teruggestuurd naar Gelderland. Om vervolgens opnieuw te bewijzen dat ze echt wel de iets grotere vrijheid in Alphen aan den Rijn aankunnen.

In Debuut heeft iedere jongen een eigen kamer. Op de begane grond zijn een gezamenlijke woonkamer, keuken en recreatieruimte, waar bijvoorbeeld gecomputerd kan worden. De jongens mogen het gebouw alleen uit als de groepsbegeleiders daar toestemming voor geven. Van hen wordt verwacht dat ze twee keer per week hun eigen kamer opruimen. Ze wassen zelf hun kleding in het washok, waarvan de deur alleen geopend kan worden door de groepsbegeleiders

die de sleutel te allen tijde bij zich hebben. De sleutel past in meerdere sloten, waaronder dat van de voorraadkast in de keuken waar de scherpe messen staan.

Ze willen zo snel mogelijk terug naar huis, naar hun ouders. Zo ook Paulo. 'Onlangs zat ik op msn te chatten met een meisje van thuis, die op een gegeven moment vroeg: 'Wie ben je ook al weer?' Ik zag haar als een heel goede vriendin maar ze wist niet meer wie ik ben.' Mitchel: 'Mensen vergeten je.'

Paulo en Mitchel hopen dan ook dat jongeren na het lezen van dit verhaal geen rottigheid uithalen. Mitchel: 'Horizon is echt geen hel, het is zelfs geen strafkamp.' Paulo: 'Maar je kunt maar beter zorgen dat je hier niet terecht komt.' Paulo: 'Word niet zoals wij.' Wat hij precies heeft gedaan wil hij niet zeggen.

Trefwoorden: Harreveld, probleemjongeren, jeugdzorginstellingen

© 2007 Copyright DePers.nl